

TIDEVARVET

Hygieniska Eleganta Hållbara

Säljes av Möbel, Sängkläders- och Manufakturaffärer inom hela landet.
A/B Stockholms Vaddfabrik
Stockholm - Liljeholmen
Kungl. Hovleverantör

Arbetsfördelning istället för bojkott.

En annan utväg än fredsförslaget.

Vad har hänt?

TOMAS MASARYK, DEN STORE DEMOKRATEN. Tjeckoslovakiets förste president, har avgått från sitt ämbete, ättiosex år gammal. Framförallt är hans namn knutet till den tjeckoslovakiska frihetskampen under och efter världskriget. Landsflyktig, dömd till döden för landsförräderi 1915 lyckades han dock att tillsammans med Benes organisera den självständiga tjeckoslovakiska regeringen 1918 och valdes då enhälligt till det nya rikets president.

Masaryks politiska testamente är ett uttryck för hans demokratiska inställning: att en stat alltid måste hålla fast vid de ideal ur vilka den framgånget och att alla medborgare inom landet måste tillförsäkras rättvisa oberoende av deras nationalitet. Ett program som torde ha en viss aktualitet i hans eget land.

Masaryk har tillräckligt hederstuln Presidenten-Befriaren och skall för hela sin livstid behålla presidentskapets förmåner. Hans efterträdare blev, som han sjölv önskade, Edvard Benes.

DE ESTNISKA FASCISTERNAS KUPPFÖRSÖK mot regeringen, som avslöjades förra veckan, har bl. a. haft till följd, att estniska ministern i Stockholm hemkallats och häktats. Hans namn hade förekommit på den lista över blivande regeringsmedlemmar, som fascisterna satt upp.

ENHETSFRONT HAR UPPNÅTT I EGYPTEN mellan liberaler och nationalisterna för att avskaffa den nuvarande premiärministerns diktatoriska väld, återinföra 1923 års författning och utlösa allmänna val, samt upptaga underhandlingar med England om de båda ländernas inbördes ställning. Som grundval för förhandlingarna har Enhetsfronten godkänt Hendersons förslag av 1930, enligt vilket Egypten skall kunna inträda som självständigt stat i Nationernas förbund, medan England bibehåller vissa militära förpliktelser samt väldet över Sudan. De sista veckornas våldsamma demonstrationer gällde det förmodade motståndet från Englands sida, men både utrikesminister Hoare och Mr Eden har förklarat att de inte ämnar motsätta sig en författningsändring, även om de inte tror att den vore lycklig för Egypten.

POSITIVA UPPFÖRINGSÅTGÄRDER och mildare straffbestämmelser vid Skyddshemmen, föreslås i Skyddshemsaknäsningen nu avlämnade andra betänkande. En särskild provutvid vid intagningen på Skyddshem förordas, kortare vårdtider, starkt minskade befohålligheter för ledningen att utdela kroppsga eller straffa barnen med isolering. Dessutom mångsidigare och grundligare utbildning för personalen, med tillfälle till senare återkommande utbildningskurser.

FOLKNÄRINGEN SKALL FA EGEN MYNDIGHET, enligt generalkrökläkaren Höjers förslag — ett medicinskt näringsråd, bestående av tio experter. Detta skall stå i nära förbindelse med Nationernas Förbunds hälsöversökskommitté och

de sista förhoppningarna om oinbetjäntgjorts efter offentliggörandet av det engelsk-franska fredsförslaget i Genève, att det första meddelandet kunde vara överdrivet eller oriktigt. Den allmänna opinionen, som reagerat kraftigt emot denna fulkomligt oväntade kapitulation, har endast fått faktum bekräftat: Att Italien enligt förslaget skulle tillerkännas mycket större fördelar i såväl territoriellt som ekonomiskt avseende än något av de förslag, som kommo fram före kriget och före sanktionerna, någonsin innehållit. Att den nu ifrågasatta styckningen av Abessinien överträffar inte bara Paris-förslaget i augusti och Femmannakommitténs förslag i Genève i september, utan t. o. m. börjar närma sig Mussolinis egna krav.

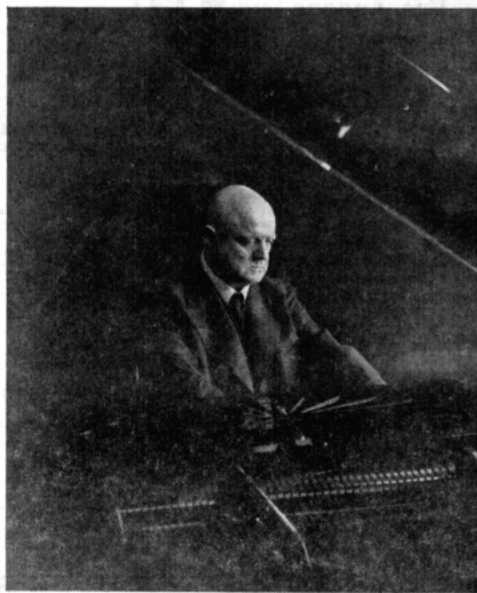
Hur har det varit möjligt att England efter de sista månadernas konsekventa sanktionspolitik kunnat gå med på en sådan omsvängning? Är det av fruktan för Mussolinis krigshot, så får det ju icke förbises, att Mussolini har använt lika kraftiga hotelser tidigare, inför tillgripandet av sanktionerna. Har det franska inflytandet blivit så starkt? Eller har England givit vika för trycket av missnöjet från alla dem, som direkt måste bära nackdelarna av sanktionerna. Att det ligger mycken osäkerhet bakom den plötsliga omsvängningen framgår emellertid av den engelska regeringens

reträtt. Utrikesminister Hoare tvingades att avvå redan kvällen före den stora underhusdebatten. Och sedan Abessinien skarpt kritiserat planen och Mussolini icke heller är nöjd, har N. F:s råd under Mr Edens ledning begravt planen.

Vad blir nu närmaste steg? Om sanktionsvägen icke längre är framkomlig och t. ex. oljeembargot icke låter sig genomföras. Det är förklarligt att de offer, de krav på solidaritet och gemensamma ansträngningar som genomförandet av en sanktionsplan fördrar, inte bära av de deltagande länderna inbördes, utan också i hög grad från enskilda industrier och människor inom nationerna, måste kännas betungande. Kanske fördrar de också en särskild grad av sammanhållning och viljestyrka när de skall organiseras i ett fredligt samhälle, där man icke redan har tvungits att böja sig under krigets absoluta tvång. Det är icke nödvändigt att i detta avseende se endast på England. Prova varje nation sig själv.

Kolonialfrågan och med den hela den internationella jordfrågan kommer här i förgrunden. För att undvika europeiska förvecklingar är man beredd att utlämna ett utomeuropeiskt område till en makt, hungrig på jord, utrymme och råvarutillgångar. Den italienska synpunkten, som antydes i Pier Gudros artikel i denna tidning, går ut på att det ena (Forts. å sid. 4.)

En bok om SIBELIUS

Jean Sibelius vid flykten.
Du härliga människa, det är ju hela stora fäng av under du hämtat upp ur det omedvetnas och utsägliga djup. Det som jag anade har beannats: du står i denna slund för mig som den främste, den ende, den outgrundlige.

Wih. Stenhammar till Sibelius 1904.

Man kan fråga sig varför den bioväldigande, d. v. s. omedelbart övertygande sätt. En bra biografi över en stor konstnär är dr: Karl Ekmans över Sibelius. Av denna sällsamma människa och konstnär, vars musik i dessa dagar omsar och genomtränger hela världen, ges en levande bild, ofta förmedlad genom hans egna (Forts. å sid. 4.)

Pier Gudro:

Jätteförsöket — till vad? Växlande spår i Italien och Sovjet-Ryssland.

Tidningarna och deras läsare intressera sig så livligt för diskussionerna i Genève, ministerkonferenserna i London och Paris, trupperörelserna i Etiopien, att de förgåta att det finns åtskilligt annat i samband med denna olyckliga italiensk-etioptiska konflikt, som kunde förtjäna uppmärksamhet. Som t. ex. det att den fascistiska regimen, enligt vad den själv förkunnar, ämnar låta detta afrikanska krig lösas av »det ekonomiska världskrigets», riktat mot penningväldet, »plutokratien», överallt där den finnes, men i synnerhet mot plutokratien i Europa. Och det att fascismen onekligen mycket målmedvetet förberett sig på den isolering italiens numera lever.

!Italia fara da se — Italien klarar sig själv, det var mottot för dem som för dryga sex decennier sedan enade Italien

dess arbete för folknärningen och ha till uppgift att stå Medicinalstyrelsen och N. F. till tjänst med utredningar på näringsproblemens område — i stil med den hos oss redan utförda s. k. Norrlandsundersökningen.

till ett kungarike. Det har därefter upptagits av Mussolini, framförallt de sista åren och framförallt i fråga om handel, produktion och finans. Några bevis för den allra senaste »stillspeitsningen» därav må vara nog:

Den 16 februari detta år infördes en ytterligt sträng importreglering. För procenten av tillåtet importgods uppdrops gränser, vilka av intet annat land dragits tillnärmelsevis så snäva. Den 28 juni kom därtill nya tulltullgärder som ytterligare stramade åt all import. När nu sanktionerna kommo, hade Italien redan själv strypt sin införsel.

I maj 1934 inrättades en s. k. överintendentur för valutorn. Och ungefär samtidigt förbjöds export av italienska banksemlar. I juli kom en lag angående krigs- (Forts. å sid. 3.)

Devinez!

Promenad med en lykta.

En söndagskväll är jag ute och går i becmörkret på landsvägen. Det är inte så tråkigt som den kunde tro, som motsvarande tid beser julsmytningen på Drottninggatan i Stockholm. Min hund har jag med, jag kan inte se honom, men jag kan höra hans andetag där han kommer sättande från en utlykt utåt gårdena. Cyklister utan lykta dyka upp som fantomer, men jag är inte rädd för dem, ty jag har en lykta själv i handen. Den kastar en svag gul ring framför sig på landsvägens spår. Därmed ger den mig en idéassociation över till litteraturen, ty jag har nyss läst samlingsverket »Dikten, dikterna och samhällets», där Artur Lundkvist talar om dikten som en infiblick i andra världar och en insyn i framtiden. Förresten, alla förtäternas i denna förtärfulla bok begära av dikteren något av det för vilket en lykta kan vara, en symbol: tydning, ledning över vägen.

Jag går vidare och tänker på vad jag själv fått av ledning och tydning genom de höstens böcker jag läst. Och jag ser då in böckerna i en rad bredvid varandra och skiljer på det nöje jag hade av den ena, eller vad nytt jag lärde av den andra, utan jag tänker på det

allmänna intryck jag har kvar att införliva med min kunskap och erfarenhet. Jag tänker på den bild av samtidens liv som kommer fram då jag lägger de många plåtarna på varann.
En metafor som Emilia Fogelklou begagnade i nysensadma bok kommer för mig då. Hon säger att över vardagens liv väljer sig ett stort traditionellt övergripande val, en social-dikt som håller på att brista sönder. Men därmed menar hon inte alls någon social litteratur utan allas föreställning, de litteratras och litteraturer, om samhället sådant det var (Forts. å sid. 4.)

Gummifri, Hygienisk, Tvättbar, Hållbar, Stoppbar. — Kostnadsfri rådgivning. Begär Prospekt.

Lagerson's
Kungsgatan 4, Stockholm. Tel. 23 16 00

Ett barn — ett under.

Roswitha Bitterlich fotografērad framför sin tavla »Marionetterna».

Man präffrar då och då musikalska underbarn, också dansande dito, men inte på långt när så ofta finner man målade underbarn. Som ett sådant måste man nog räkna den 15-åriga tyrolerflickan Roswitha Bitterlich — vars utställning just nu pågår i Wien — hur mycket hon än själv lär protesterat mot benämningen.

Hela Wien vallfärdar till denna utställning och man får välja ganska ovanliga timmar för att överhuvudtaget kunna få se något ordentligt. Roswitha själv går under tiden i skola i Innsbruck, hon är inte alls road av att man hängt upp hennes målningar, som hon ju bara ritat för ro skull, hon vill inte ens höra talas om saken. Under tiden är hon allmänna samtalsämnet i Wien och präster och konstnärer, ungdomspsykologer, läkare och journalister sysselsätter sig ingående med hennes person.

Det är inte precis vad man väntar sig att en 15-åring skall måla, som man finner på denna utställning. Den består av färgglada teckningar, tuschritningar, akvareller och stora oljemålningar. Indier, tibetaner, kineser. Sagofigurer och tyrolerbönder, helgonbilder och moderna allegorier. Men det hon tecknar och målar är sällan i vanlig mening vackert eller barnsligt. Det är strävt hållet, med en skarp, nästan från syn på saker och ting Delvis likt ett barn som säger osminkade sanningar bara därför »att det ju är så», men delvis likt en vuxen människa vars kritik blivit vässad av bittra erfarenheter. För den som skriver dessa rader har hennes arbeten en märkvärdig likhet med Harriet Löwenhjems, även om de saknar den allt förstående och allt förlåtande humor som präglade allt vad Harriet Löwenhjelm gjorde. Men Roswitha har ansatser också åt det hållet. Båda se med — efter våra vanliga mått — karikerande ögon. När man frågade Harriet

Löwenhjelm varför hon karikerade sina vänner, svarade hon genast: Men det är ingen karikatyr, jag ser den så! Roswitha har ofta givit liknande svar. När hon målade tavlan »De sju dödsynderna» i form av sju vedervärdiga figurer märkta av allsköns last och ondska frågade hennes lärare, full av sittliche Ent-rüstung, varifrån Roswitha fått dessa idéer: »Barn, vad tänkte du när du ritade detta?» — Roswitha såg stort på honom med förvånade ögon och svarade: »Nichts!» Ingenting. Det var bara så.

Det är Roswithas mamma som tar enot på utställningen och berättar om dottern, om vad hon upplevat, sagt och företagit sig. En liten oviktig detalj visade sig därvid också som typisk för Harriet Löwenhjelm. — »Roswitha ritat på allt hon kommer åt», berättade hennes mamma. »Jag får lov att gömma undan alla hennes ritningar för att hon inte skall rita på baksidan av dem.» Underreck-

Roswitha Bitterlich: »De heliga lämna kyrkans.»

nad var med och ordnade Harriet Löwenhjems minnesutställning. Ett av våra största bekymmer var att så många av Harriets teckningar var ritade på båda sidor av samma papper! — Fru Bitterlich berättar vidare att »Witha» oftast målar och ritat för att komma ifrån starka intryck — ibland i rakt motsatt riktning. En gång tog föräldrarna henne med till en cirkus. Det tyckte hon inte alls om. När hon kom hem satte hon sig att rita tre ovanligt vackra kyrkor, vilka hänger på utställningen. En gång var hennes farmor och pappa av olika mening om en av Roswithas ritningar, som hon just höll på med. Hon släppte då den teckningen, men i stället började hon genast en mycket egen målning (också den visas) som hon kallar »Förhållnelsen» och som föreställer en gammal bondkvinna hyttande med handen åt sin son.

Roswitha har många ritningar ur bibeln, vilkas ämnesval starkt påminner om Harriet Löwenhjems. D. v. s. det är det fantasirika materialet som tjuasat dem båda, inte alltid bibels allvarsord. En av Roswithas målningar visar Petrus som i vredesmod huggar av örat på Malchus. Det ritade hon för de yngre bröderna som särskilt glädde sig åt det ymniga blodet som sprutade i kaskader. Harriet

ritade mycket för att roa sina bröder och jag tänker nu särskilt på teckningen ur Bibeln som handlar om när Paulus gick ut i öken och mötte de 40,000 lönnmördarna. Men det är mycket som skiljer deras religiösa framställningar. Roswitha är ett katolskt barn, uppfostrad i ett strängt katolskt land. Hennes madonnor, helgon och djävlar är för det mesta konventionellt uppfattade och återgivna. I Harriet Löwenhjems konst fanns ingenting konventionellt. Men i en av Roswithas bibliska målningar fanns något som slog mig med en nästan skrämmande likhet. Det var en stor tavla som hon kallar »De heligas flykt ur kyrkan» och jag syftar nu närmast på Kristus-gestalten. De heliga är inte längre tillfreds med sin boning på jorden. Kyrkan har blivit dem för hård, för kall och för trång. Högst i den flyende skaran anför av spelmän och gycklare syns Kristus själv och över honom ett kors omgivet av små flämmande röda eldsågor. Det är det huvudet som har en förunderlig, spöklik likhet med otaliga ritningar och utkast av Frälsaren som Harriet Löwenhjelm gjort. Ansiktet är smalt

och blekt, också det en smula karikerat, men på det förstnämnda, nästan vördnadsfullt sätt, och i sin blida stilhet behärskar det tavlan. Det kunde varit en direkt kopia efter Harriet Löwenhjelm. I fråga om det konstnärliga utförandet är det kanske oräddvitt att jämföra 15-åringen med en färdig människa mellan 20 och 30. Men om man ser på de saker som Harriet ritade då hon var i Roswithas ålder finns mitt i släktskapen vissa stora olikheter. Harriets styrka var att uttrycka rörelse — både andlig och kroppslig — Roswithas styrka ligger mera åt det dekorativa, det monumentalä. Jag föreställer mig därför att Roswitha kommer att kunna gå längre — ja, hon har i vissa fall redan gjort det — i att måla säljbara tavlor. Under det att Harriet egentligen stannade vid en viss form av fulländad skiz, av högst konstnärligt utkast. Bådas fantasi är bizarr och mångskiftande, men den svenska flickans gick ägnare och djupare vägar under det att flickan från det katolska Österricke har tagit mera intryck från legenderna och sägner.

Tillslut ännu en sak som de ha gemensamt: deras dikter. Roswitha skriver också — både dårdikter, där hon berusar sig med ord — och enkla innerliga

Jätteförsöket.

(Forts. fr. sid. 1.)

fabrikernas fullständiga förstaförande. I december påbjöds inventering av samtliga italienska medborgares samliga utländska tillgodohavanden. I augusti 1935 befalldes att dessa tillgodohavanden skulle obligatoriskt överlämnas till staten. Månaden därpå kom dekretet om det för Östafrikas skull upptagna »nationella lån», varpå tillts då teknats dryga tretio miljarder lire. I oktober började man samla guld och silver.

Korporativismen, varom så mycket talats och skrivits, har nu det sista halvåret begynt i högsta grad omsättas i realitet. Allt noggrannare ordnas var medborgare in i den honom eller henne tillkommande fällan. Allt mindre blir rörelse och handlingsfriheten. Allt farigare varje initiativ. När nu Italien gått in i krig har de sista »förhörningarna» ej behövt bli många. Allt var egentligen ordnat förut. Staten hade redan lagt sin hand över allt och alla. Industrigärens var ej bara förhindrad bestämma om egen produktion och antalet egna arbetare och dessas löner. Han fick ej heller bestämma om utdelningen, eventuella kapitalplaceringar o. s. v. Och han fick varken importera eller exportera efter eget skön. Godsgärens hade det ej stort annerlunda: också han lydte order i fråga om vad på hans fält växte och den användning som därav gjordes. Och den enskilde riktmannen måste (som ovan antytts) deklamera vad han hade utom landet och (mot obligationer i krigslånet) överlåta det till de kurser staten fastställde. Medan han av sina inhemska tillgodohavanden måste giva en viss (stor) del till samma »nationella lån». O. s. v. O. s. v.

Varför allt detta? Jo, därför att »den fascistiska revolutionen nu går framåt». Därför att fascistregimen beslutat gripa till vapen mot plutokratien varhelt den finnes. Därför att den gamla maningen: »Proletärer i hela världen förenas Eder», nu höjes av Mussolini och hans falang av ultrafascister.

Det är ett motto vartill Mussolini försvor sig i sin allra tidigaste ungdom.

visor till en stolta jungfru. Men i detta fall kan man nog inte gå in på någon djupare jämförelse, då Harriet Löwenhjems starkaste diktperiod kom i ett senare stadium.

Egentligen har han väl sedan aldrig blivit det utrogn. Men nu ropar han det med större lidelsefullhet än någonsin tidigare.

»Italia proletaria e fascista», var den definition Mussolini gav då han den andra sistlidne oktober talade till tjugusex miljoner italiener samlade på torgen runt över hela Italien. »Italia proletaria» utprepar han och hans närmaste drabant sedan i ny och nedan. Det är det fattiga, råmaterial- och kolonlösa Italien gentemot det rika England först och främst, gentemot Frankrike, Holland, Belgien, Polen, Tjeckoslovakiet etc. etc. eller. D. v. s. gentemot alla som ha större utrymme, bättre emigrationsmöjligheter, helt andra tillgångar av metaller, kol, oljor, bomull o. s. v. »Det fattiga, illa behandlade landets» som nu vänder sig mot »de rika och övermäta», som nu ej längre vill finna sig i »orättvisor och förödmjukelser», som vill genomföra en fördelning av världens territorier, men framförallt så sönner Europas karta till förmån för samtliga som ha det trängt och smält och hitills ej fått utveckla sig så som de bort.

Det är som synes, icke små planer. Och de som tala där om förespås samtidigt att hela detta sekel skall behövas för deras förverkligande. Italien går nu i spetsen med detta italiensk-etioopiska krig. Men det är bara en allra första begynnelsen. Sedan skall branden spridas och av dess flammor skola alla »de trygga och besuttnas olika art av »förtryck» brännas bort. Och alla de bortglömda, de styvmoderligt behandlade frigöras till ny värdighet och ny glädje. Och solen, som slutligt resultat, lysa över en helt ny mänsklig varinom endast producenten har medborgarrätt och alla »kapitalistiska drönare» äro ofrånkomligt bannlysta.

Det är en egendomlig historiens ironi att medan detta förkunnas i Italien, så går Rådssysslan varligt men otvetydigt bort från vad i dess revolutions ungdomsdagar proklamerats. Roma dec. 35. Pier Gadro.

Prenumerera på

TIDEVARVET

1936!

Pris: helt år kr. 6:—
halvt år kr. 3:25

Insätt avgiften på postgiroen 1544
Exp. Triewaldsgränd 2^m, Stockholm

PERMANENT-ondulering
ANNA ROSENGREN

HANDSKAR & VANTAR
HANDSKEN & VANTEN

Odenagatan 104
Tel. 32 31 36.

Erikbergsgatan 2 }
Birger Jarlsgatan 38 } Tel. 10 92 38

Folkungagatan 56, Tel. 40 47 08.

10 % Åberopa annonsen.

6: tusendet

ELIN WÄGNER

VÄND-
KORSET

8.50

BONNIERS

Giv Edra vänner till jul

En judisk tragedi

av GUNHILD TEGEN.

Förfod av Marika Stienstedt. Pris 2 kr.

Maria Husmodersskola med barnavård.

40 50 97 LANGHOLMSGATAN 24. 43 14 45

Värternen börjar den 8 januari 1936 kl. 8 i. m. Till Lärlingskursen (högre kursen) böra ansökningarna vara inlämnade före 31 december. Prospekt och närmare upplysningar genom

FORESTANDARINNAN.

En bok om SIBELIUS.

(Forts. fr. sid. 1.)

eller vid olika tider honom närlästande vänners ord.

Hur vid och ändå harmonisk blir inte kretsen dragen kring gossen Janne Sibelius: med de båda hemmen — hans mors i Tavastehus och farmors i Lovisa — och alla de karaktärsfulla kvinnliga anförvarna (man antar intuitionen och beundran bakom författningens komposition »Faster Evelinas liv i toner»), med barn-domstidens inlevelse i svensk dikt — Lenngren, Tegnér, Atterberg, Runeberg, Rydberg — och med skolgången i en finskpräskola, där den tidiga ungdomsvänskapen knöts med en rysk gosse, som »delade sorger och vedermoder under timplänga förtroliga tankubyten». Och hur djup blev inte förankringen i naturen, både skogsbygden vid Tavastehus och havskustens vid Lovisa, i barn-domens skräck och tjunning, med skolpojksens samlarvård på naturalia och under den unge jägarens dagslånga strövtåg i skog och mark. Men innerst och slutligen blir naturen för honom musikens världiga klangbotten.

Vid femton år upphör tvärt både skolpojksintressena och jägarströvtågen. Musiken griper Sibelius »med en makt, som snart förtändade alla andra intressen». Då tar han fiolen med på sina sommarvandringar för att närhelst inspirationen kom kunna ge den uttryck i toner. Under somrarna i Sääksmäki, fortsätter han att berätta, »valde jag helst som estrad en sten med hänförelse vacker utsikt över sjön. — Där gav jag ändlösa konserter för fåglarna. Lovisanejden verkade lika inspirerande på mig. Vid en seglatser stod jag ofta med fiolen i fören och fantiserade för havet».

Sibelius ungdomstid omfattar även det verkliga lärjungskapet hos en vän och tuktomästare. Denne vann, sedan den 21-årige studenten definitivt gett ämbetsmannabanan och juridiken på båten för att helt ge sig musiken i våd, i en av Finlands främsta kulturspersonligheter och skaparen av dess musikinstitut, Martin Wegelius. De sidor i d:r Ekman's bok, som behandlar Wegelius person och hans betydelse i allmänhet och för Sibelius i synnerhet, hör till de särskilt intressanta. Och av den unge studenten vid musik-institutet anför d:r Ekman en talande skildring, som givits av en järnärig journalist och kritiker: »Någonting egenomligt vinnande låg över den spensliga gestalten. Det var som om hans rätfram-

ma väsen ständigt velat bjuda stora fan- men. Men man var ej säker på om det ändå ej låg ett hemligt gåckeri bakom — Det blonda håret föll oredigt i testar över pannan. Ögonen skådade som genom ett matt äs, men när fantasin begynte sitt orofliga spel, djupnade blicken och blänkte med blå glans. — Sådan tedde han sig för mig — — — störtande med huvudet före i ett hav av fräsande idéer.»

Sinnet för umgänge med människor, för tankubyte och vänskap, tycks djupt för-bunden med Sibelius' väsen. Det ger en särskild innerlighet åt hans världsmedborgarskap i konstens rike. Man kan nämna vänskapen med Albert Edelfeldt och Werner Söderhjelm, med familjen Järnefelt — Aino Järnefelt blev hans maka — och kanske främst inom kretsen Gallén—Kantske Kajanus—Sibelius, för- evigt genom Galléns ryktbara tavla »Symposion». »Man låt fantasin flyga», säger Sibelius om dessa »seanser», »tan- ken spela. Vågorna gingo mycket höga. Livet passerade revy. Vi diskuterade de mest olikartade frågor, men alltid i en opti- mistisk och revolutionär anda. Det skulle banas väg för nya idéer på alla områden.»

I svenskar har skall att erinra oss det band, som från mycket tid datum givit Sibelius' tonskapelser en hemvist i vårt musikliv: uppskattningen och vänskapen mellan honom och Wilhelm Stenhammar. Sibelius säger därom: »Vi funno varandra från första stund (1902 i Helsingfors). Jag mötte hos honom en förstälse för min konst, som jag ej blivit bortskämd med i Skandinavien då seklet var ungt, och då jag senare slog in på vägar, där också många av mina tidigare anhän- gare hade svårt att följa mig, hade jag oför- ändligt medhåll hos Stenhammar. Som ledare för Göteborgs orkesterförening var han stadsre do att gå i elden för mig — på sin tid den ende svenske musiker i ledande ställning, som jag kan säga detta om. — En vän som få — en säll- synt förnäm personlighet — — —».

Sibelius »segeratt över världen, person- ligen och i och med sin musik, tillhör ju också hans biografi och till detta är i den föreliggande boken fogad en synnerligen intressant och värdefull förteckning över hans samfliga verk, omfattande 13 tåt- tryckta sidor. På bokens sista blad talar Sibelius själv om musik, om Beethoven och Wagner, om den nyss förgångna tiden polyfoni och om »den röda tråden» i sitt eget liv, komponerandet. Med vörd- nad minns man 70-åringens ord: mitt ar- bete har samma tjunning för mig nu som när jag var ung.

Honorarie Hermelin.

Promenad med en lykta.

(Forts. fr. sid. 1.)

och är: alla dessa dikter om samhället som ligger i orden: »den gamla kärva goda tiden», eller »den gamla svenska fromheten» resp. »friheten», »den lyckliga barndomen», »den trygga föräldra- värden». Hälldiktare en gång varit med om att bygga denna sociala dikt, om i vårt samhälle över våra huvuden, så är i gengäld den unga falangen av diktare i högsta hugg med att krossa sina rester- na därav. Denna nya litteratur reser sig mot föräldrarnas auktoritet, mot fadern i himmelen och fadern på jorden, det pa- triarkaliska samhället är inte värt fem öre mer i tidsvidare.

Det är de genomsådande barnen som skriva dessa böcker, de obarmhärtiga, stundom otryvta och — såsom i Agnes von Krusenstiernas fall — de hämnd- giriga, hatfulla barnen. För att inga il- lusioner skola komma sig kvar på någon punkt, så präntar hon i oss att en över- stödets barnom är lika förfärlig som en backspojksticke. Därom två vederbör- ande tvista eller komma översens. Det som framför allt är betecknande för den nya litteraturen är att den skrapat botten av den svenska fattigdomens urgrund. Moa Martinson, Harry Martinson, Eyvind Johnson, Vilhelm Moberg, Ivar Lo-Johan- son, Josef Kjellgren, Gustav Sandgren och flera med dem ha nu som efterföljare till Martin Kock och Dan Anderson lyft in detta skikt i litteraturen.

En viktig och tapper kollektiv litterär gärning är därmed gjord. Dessa författare veta i första hand allting om stater- och industriarbetarbaracker, om slit, kun- ger och stryk och annat våld och miss- bruk av människan. De äro också stolta över att de lyckats finna ord för allt detta. De ha oförbehållsamt lämnat ut sig själva, vilket man kan konstatera om man slår upp samlingen »Ansikten» med dess oförblommerade självbiografier. »Här är sanning, sågverk, verklighet», säger Eyv- ind Johnson på ett ställe i »Här har du ditt liv». Her som de andra är för benä- gna att se ner på all litteratur som inte är sanning om sågverk, jag minns att han för inte så många år sen påstod något som lät som om det inte skrivits romaner förut om annat än herrgårdshyggnader och söndagar. Men det får man överse med.

Det är betecknande för gruppens vär- dering av sina upplevelser att både John- son och Sandgren räknade ut som barn att Vår Herre och djävulen gått i kom- panjonskap för att ställa det riktigt ur- djävligt för de fattiga. En av dessa måk- tiga gudar kunde inte ensam ha åstad- kommit det helvete man pinades i. Det blir därifrån helt naturligt en befrielse, då tron på Gud och djävulen försvinner. Sandgren berättar hur härigt det var då han förstod att det inte finns en äldre cyniker till Gud som pinar oskyldiga. Hoppet gryr och livet blir utärdligt då det går upp för honom att han inte be- höver lasta eller frukta en högre makt. För backstugans snö är tanken på en evig sammetsmjuk bottenlös död, stän- de bakom allas liv, som en fast och tro- gen fristad ljus och befriande. Detta ger att tänka på.

Ett intressant ämne för spekulering är vilken verkan denna litteratur får på en publik som till stor del består av över- klass. Det borde ge ett nytt perspektiv på svenska folket. Nere i de djupa skik- ten är det vanvårdat och värnlöst. Men när man nu lär känna dem inte bara som de tar sig ut från överklassens synvin- kel utan inifrån, så får man en helt an- annan verklighet över deras lidanden, för- ödmjukelser, deras längtan till befrielse, lycka, självaktning, deras uppror mot sitt öde. Inte bara att man ska vara fat- tigt, utan man ska också bli utskäld om man går på dansbansor och super sig full. Som om man inte behövde någon befril- sning, utlösning, tröst i livet! Mycket nyttigt bör Vilhelm Mobergs skildring av den förklarade dansbaneungdomen kunna bli för präster, pedagoger och barnvårds- nämnder. Ivar Lo-Johanssons »Kungsga- lan» skulle heller icke skada dem.

Det är beklämmande att gång på gång få fastslaget vilka vanvårdade marker vi ha inom vårt kultursamhälle. Men däri ligger också stimulansen av olösta såg- darna, nya möjligheter. Att där finns så- gden, att upptäcka och lyfta upp i dagen, det får man en känsla av mitt i allt eländ- get. Människor som lider så av att ha det fattigt och att förödmjukas, de äro skapade till något bättre och högre.

När jag analyserar den optimism jag har uttryckt är märker jag att det är Gustav Sandgrens bok »Du bittra bröd» som spridit ett skimmer över hela genren. Den gör det, fast jag säger mig att den icke är helt karaktäristisk för gruppen. Där finns inte barnens vederläg- ningshat mot de vuxna. Han kan se att livet barn kunna leva och svika och be- reda sina föräldrar sorger och missräk- ningar och ger dem sitt ansvar också att bära. Där finns rymd och ljus och för- söning över barnen mitt i allt elände och fattigdom. Han är icke korstaf för barnomsupphevelsens kor. Skildrin- gen av den fattiga kvastmakarfamiljen som aldrig kan betala hyra och därför måste flytta från stuga till stuga är in- tim och självupplevd, men där är sam- tidigt perspektiv över den. Där är allt infångat, livet sölskenet, vilket ju icke gör mörkert mindre verkningfullt. För- fattaren är på en gång den lille pojken Hans »som fått sanningen till lekkmrats men är också en mogen människa som genomsådadt illusionen om staden och rikedomen och därför är bortom hat och avund och näiv hämningslusta. His- torien är bitter som barkbröd, men för- fattaren kan konstet att ändå skänka läsaren befrielse och glädje.

Där äro många böcker i Arets produktion som falla utanför den grupp jag talt om. De skulle naturligtvis alla behövas för att ge medelmått, tvärnärmet av det som nu slysselstört författarna. Men det går över min förmåga, och jag ska inte nämna tre av dem. »Pär Lagerkvists »I den tidens» kan bilda en överblick från de tidigare nämnda, ty bland sina tids-

Arbetsfördelning istället för...

(Forts. fr. sid. 1.)

landet har lika stort rätt till erövringar som det andra, och att det tillits mindre gynnade bör ha försteget framför dem, som redan rikligen föresatt sig med kolonier.

Sjväl i England som i andra länder har man tagit upp idén om en revision av kolonialvärdena, syftande till en mera rättvis fördelning av deras tillgångar. I diskussionen har framkommit den taf- ken, att England t. ex. skulle kunna av- stå kolonier eller portugisiska kolonier köpas för att ges åt Italien. Men detta är ju i själva verket ingenting annat än en styckning av andra länder — alltså ingen bestående lösning.

Det måste emellertid finnas en annan utväg! Att jorden frigöres från monopol och spekulering, de yttersta orsakerna till krigiska förvecklingar. Bestående fred kan uppnås endast när jorden och råvår- tigtillgångarna frigivas, så att en arbets- fördelning mellan nationerna kan avläsa den ofredsstiftande bojkott, som kallas självförörjning, och ömsesidig hjälp får tråda i stället för ömsesidig kamp.

satirer i sagans form har en som heter »Det lilla fälttagets» och är en blodig saga om den misshandlade barnasjäl- nen. Han har dragit ut konsekvenserna av småbarnsmilitariseringen i vissa stater och skildrat hur barnen i ett stort rike utifrån ett fälttag mot ett mindre land och besegra det fullkomligt. Människosjäl- en förrådd, dödad och styckad av de on- da makterna, vill han säga, men också att den skall uppstå igen som Kristus upp- stod, till ny godlighet.

»Harry Blomberg» närman i sin bok: »Det brinner i snön» kännetän med smärta och svårighet att det inte finns någon annan väg till människosjälens räddning än kristendomen. »Så det var ändå den Törnekrönte som blev mitt öde och inte Sokrates, fast det skulle varit så mycket mindre besvärligt», ungefär så säger hans literariska älderns sprått.

»Ernst Norlind» utmärkningen görmer sig inte längre bakom någon diktad gestalt. Han är bara Ernst Norlind, som mis- lyckats i det som varit hans ambition, som förordat att han mest älskade, som brutit med hela sitt liv, som i boken »Jag blev en eremit», helt rättfärdigt berättar hur han, sedan hela hans gamla liv dött och blivit till intet, fick uppleva Gud.

Devinez.

TIDEVARVET

Triewaldsgränd 2, 3 tr., Stockholm.
REDAKTION:
Telefon 20 48 42. Mottagningstid 10-12.
EXPEDITION:
Telefon 20 48 42.
Kontorstid kl. 10-12 t. m. 1-4 e. m. Postgiron 1544.
PRENUMERATIONSPRIS:
För helår kr. 6.- / halvår kr. 3.25, kvartal kr. 1.75. Lösnummer 15 öre.
ANNONSPRIS:
1 text 25 öre per millimeter.

Stockholm 1935
Zetterlund & Thelanders Boktryckeri-A.-B.

ÅRETS NYA UNGDOMSBOCKER

Ge pojken:

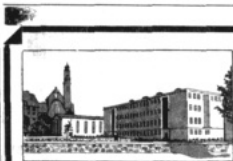
Alla tiders Bill. Av R. Crompton. Illustr. Kart. 1: 50.
Årets nya genomslagna Bill-Bok.
Vad slottsgården gömde. Av Nils Hyden. Kart. 1: 50.
En spännande äventyrsberättelse på ett historiskt slott.

flickan:

Sjuttan år. Av Rut Eriksson.
En berättelse om nutida ungdom skriven av en 17-åring.
Andra uppl. Sjätte tusendet.
Pris kart. 1: 50.

För de yngsta:

Virr och Varr. Av Einar Norelius. Kart. 2:—.
En berättelse om två förtjusande små troll och deras äventyr. Med 10 helsidesplancher i färgtryck.
I varje bokhandel eller från LINDQVISTS FÖRLAG, STOCKHOLM

Stockholms Borgarskola

(Förmiddags- och aftonkurser)
Rektorsexpeditionen, Kungstensg. 4, 2 tr.
öppen 10—5 (lörd. 10—3). Tel. 2301 15.

SPRAKLINJEN. (Särskild avd. å Södermalm.) Nybörjarklasser, fortsättningskurser och konversationskurser i tyska, engelska, franska, ryska, italienska och spanska. Ett gott tillfälle till fortsatta språkstudier efter realskolan eller 8-årig flickskola. Litteraturhistoria å förmiddagstid. Svenska (särsk. kurs för utlänningar), danska. Talteknik och välsläning (Manda Björling).
REALKOLAN å aftontid, 3-årig. Kurser i ensk. ämnen. STENOGRAFI och MASKINSKRIVNING för skolans elever.
FOLKHÖGSKOLAN (statsunderstödd): Isårig huvudkurs å förmiddagstid jämte 2-årig fortsättningskurs.
FORELÄSNINGSLINJEN: Föreläsningar i historia, geografi, litteratur- och konsthistoria samt språkföreläsningar på tyska, engelska, franska, italienska och spanska. Litteratur- och musikalfar. — Kinetografiska föreläsningar. Inskrivning fr. 7 jan. för språklinjen kl. 10.30—11.30 t. m. och 6—9 e. m. för Folkhögskolan 11—12 t. m. och Realskolan kl. 7—8 e. m. Språklinjens filial, Timmermansgatan 28, 7—8 e. m. Läsningen börjar 13 januari.

VÄLKOMNA JULKLAPPAR äro

En vacker INNESKO.
SPORT ÅNGOR.
TOFFLOR, DAMASKER,
CALOSCHER och BOTTINER

från Ida Normans Skomagasin

Tel. 62 86 15.

Humlegårdsgatan 6.